

gekweekte exemplaren zijn de vlagleden bruinachtig geel met smallen donkerder ring aan het einde. Middenveld van het middensegment met 2 lengteplooiën. Achterlijf sterk glimmend, laatste tergiet met zeer smal, ondiep gootvormig pygidiaalveld en bedekt met verspreide zilverachtige haren. 3 mM.

Ik kweekte ♀ ♂ uit braamstengels, verzameld bij Maartensdijk (6 Juni, 1920) en ving 1 ♀ in mijn tuin op thijm. In N.-W.-Duitschland niet waargenomen, in Westfalen en België zeldzaam. Door hun kleinheid zonder twijfel vaak over 't hoofd gezien.

B. ENSLIN (*Arch. f. Naturgesch.*, 1922, pag. 132—139) kweekte ze uit dood hout en beschrijft ook de nesten in braamstengels, benevens larve en nympe. De gangen hebben een lengte van 4—12 cM. en zijn slechts 1 à 1,2 mM. in doorsnee. *Spilomena* is, voor zoover bekend, de eenige wesp, die haar nest proviandeert met larven van blaaspootigen (*Thysanoptera*, *Thripiden*), 30—35 stuks in één cel. Als parasieten kweekte Enslin de sluipwesp *Eurytoma nodularis* Boh., die veel uit braamstengelkweekjes verkregen wordt, en *Leptocryptus geniculatus* C. G. Thoms.; bovendien een nieuw *Braconiden*-geslacht, dat door Ruschka op pag. 138 van hetzelfde tijdschrift als *Rhacodes Enslini* werd beschreven. De *Thysanoptera*, ook wel *Thripiden* genoemd naar het meest voorkomende genus *Thrips*, zijn de algemeen bekende, kleine, slanke zwarte diertjes, die op drukkende zomerdagen bij duizenden rondvliegen en gewoonlijk als donderbeestjes of onweersvliegjes worden aangeduid. Hun larven kunnen groote schade veroorzaken aan graangewassen, tabak en vlas.

(Wordt vervolgd.)

B. E. BOUWMAN.

DE LEVENSONMSTANDIGHEDEN VAN DEN ZEEHOND (PHOCA VITULINA L.) IN NEDERLAND.

Afschaffing van de premie en reglementeering van de jacht gevraagd.

(De tusschen haakjes geplaatste cijfers in den tekst verwijzen naar de literatuurlijst aan het slot van het artikel).

(Vervolg van blz. 191).

V. REGLEMENTEERING VAN DE JACHT.

In hoofdstuk III is voldoende tot uiting gekomen, dat het premiëstelsel dient te worden afgeschaft. Men zal een andere regeling moeten treffen, die meer rekening houdt met het natuurbescheringsstreven. Dit streven is er in de eerste plaats op gericht, om de grootere diersoorten het voortbestaan naast de menschelijke cultuur mogelijk te maken, waarbij enerzijds het aantal der dieren binnen zekere grenzen moet blijven, anderzijds moet worden voorkomen, dat zoo onverantwoordelijk een hoogere diersoort wordt opgegruimd als tot dusverre is geschied.

Vooropgesteld, dat de zeehond moet blijven bestaan als een Nederlandsche diersoort, heeft dit vraagstuk van natuurbescheringsstandpunt gezien, het volgende aspect:

De aanwezigheid van zeehonden druischt niet in tegen eenig vitaal belang van de staatshuishouding.

Rechtstreeks doen de dieren op de Waddenzee en op de Zuid-Hollandsche en Zeeuwsche stroomen geen schade van beteekenis.

Alleen het eten van visch wordt hun door de kustvisserij ¹⁾ zwaar aangerekend,

1) Alleen voor de kustvisserij komt de zeehond als mededinger in aanmerking. De Visscherijwet van 6 October 1908 verstaat onder:

- a. „zeevisserij” het visschen buiten de territoriale wateren;
- b. „kustvisserij” het visschen in de territoriale wateren, de zeegaten, de open havens, den Dollart, de Lauwerszee, de Waddenzee, de Zuiderzee, de Zuidhollandsche en Zeeuwsche stroomen;
- c. „binnenvisserij” het visschen in de overige wateren des Rijks tot daar waar de kustvisserij een aanvang neemt.

ofschoon een nauwkeurig kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar het voedsel van onze *Phoca vitulina* nooit is ingesteld, zoodat niet bekend is, hoe groot die schade is ten opzichte van de andere factoren, die voor de visscherij nadeelig zijn (nest-visscherij, pufvisscherij).

Daarentegen worden de woonplaatsen der zeehonden niet bedreigd door de menschelijke cultuur, zoodat reservaten (vrijplaatsen) *uit dien hoofde* niet noodig zijn.

Ook het dier zelf heeft momenteel niet zoo'n groote handelswaarde, dat de soort om die reden gevaar loopt te worden uitgeroeid. Strengere verbodsbepalingen op het dooden van zeehonden zijn dus nog niet noodig.

Daar echter het aantal jagers belangrijk is toegenomen, de handelswaarde onder omstandigheden (hooge traanprijzen, mode tot het verwerken van zeehondenvellen) kan veranderen en de verblijfplaatsen van deze dieren veel gemakkelijker te bereiken zijn dan vroeger, nu een groot deel der visschersvloot van motoren is voorzien, is een reglementeering van de jacht noodzakelijk.

Men krijgt den indruk, dat de visscherij in het algemeen gedwongen is voortdurend concessies te doen ten bate van andere takken van bedrijf (industrie, verkeer, inpoldering, ontwatering, enz.), zoodat onder invloed hiervan den vischetenden dieren het eten van visch dubbel wordt aangerekend. Een vijandige gezindheid ten opzichte van de zeehonden is zoodoende zeer goed te verklaren.

Tenslotte mogen visschers en jagers wel bedenken, dat ook de exploitatie van de wilde fauna en flora op een reële basis moet berusten, zoodat bij de toename van het aantal exploitateurs ingrijpende restrictieplannen noodzakelijk zijn (cf. de analoge toestand in de petroleum-, rubber- en suikerindustrie).

De natuurbescherming heeft er voor te zorgen, dat het kapitaal niet wordt aangetast en dat niet door particuliere belangen van tijdelijken aard nimmer-te-herstellen-schade wordt aangericht. In dit opzicht gaan jacht noch visscherij geheel vrij uit.

De noodzaak van een absolute bescherming der zeehonden lijkt voor ons land momenteel niet aanwezig, maar het nemen van beschermende maatregelen is aan de orde.

Daarom mogen deze mededeelingen besloten worden met een aantal punten ¹⁾, die bij een toekomstige regeling van dienst kunnen zijn:

1. Alle soorten van Robachtigen (*Pinnipedia*), die in de Nederlandsche wateren voorkomen, worden tot jachtwild geproclameerd.
2. De jacht is alleen toegestaan van 15 Juli t/m. 15 September.
Ook van jagerszijde heeft men zich voor een gesloten jachtijd uitgesproken. VON HOLDT (26, pp. 654/655) schrijft voor Duitschland: „Gesetzliche Schonzeiten für den Seehund bestehen nicht; doch möchte sich eine solche vom 1. Mai bis Mitte Juli einzuhalten empfehlen, wofern der Stand nicht ein ungewöhnlich zahlreicher ist und man ihn erhalten wollte.”
3. De jacht mag beoefend worden door of in gezelschap van te goeder naam en faam bekende staande robbenjagers, die daartoe in het bezit moeten zijn van een *speciale* vergunning. H.H. Jagers en badgasten, die onder geleide van een robbenjager ter zeehondenjacht gaan, hebben een groote jachtacte noodig ²⁾.
4. Het aantal vergunningen dat jaarlijks wordt uitgegeven, is beperkt.
(Het bedraagt b.v. 10 à 15 : 6 à 7 voor de Waddenzee, 4 à 5 voor de Zuid-Hollandsche en Zeeuwsche stroomen).
5. Op iedere vergunning mag slechts een bepaald aantal zeehonden worden geschoten. Dit aantal (b.v. 50) kan ieder jaar opnieuw worden vastgesteld.
6. Het schieten van jongen onder het jaar en van drachtige of zoogende wijfjes is verboden.

¹⁾ Deze punten dank ik gedeeltelijk aan den heer OTTO LEEGE van Juist (Oost-Friesland).

²⁾ Het is de bedoeling om de robbenjagers-van-professie op deze wijze vrij te stellen van de kosten van een groote jachtacte (= 15 gulden, Jachtwet 1923, Art. 15,b), welke kosten geacht kunnen worden geen bezwaar te vormen voor de jagers-uit-liefhebberij.

DE LEVENSONOMSTANDIGHEDEN VAN DEN ZEEHOND IN NEDERLAND. 215

7. Bij het doden moet gebruik worden gemaakt van den kogel 1), omdat met hagel te veel exemplaren verloren geschoten worden.
VON HOLDT geeft op (l.c.): „Als Jagdwaffe empfiehlt sich natürlich der Drilling oder Büchsfinte und jedenfalls als Geschosz nur die Kugel.“
 8. Om dezelfde reden is het alleen toegestaan te schieten, wanneer de robben op de zandplaten liggen en niet wanneer zij in het water zwemmen.
Dienaangaande zegt MILLAIS (35, p. 331): „When killed in the water, Common Seals more frequently sink than float” en „It is a great trial to the young sportsman to see a lot of heads bobbing up and down in the deep waters around him and to be told that he must not shoot.” Op een plaat (tegenover p. 322) wordt dit nader toegelicht.
 9. De robbenjagers zijn verplicht in October opgave te doen van het aantal en het geslacht der door hen of onder hun geleide buitgemaakte dieren.
 10. Overtredingen worden gestraft met het intrekken van de vergunning.
- Groningen, Januari 1928.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR.

(De No's 14, 15, 16, 19, 32, 37, 43 en 63 niet zelf gezien).

1. ALLEN, J. A., History of North American Pinnipeds. A Monograph of the Walruses, Sea-Lions, Sea-Bears and Seals of North America, Washington, 1880.
2. —, —, A Memoir on the True Seals of the North Pacific Ocean and Bering Sea. Bull. Americ. Mus. Nat. Hist., Vol. XVI, 1902, pp. 459—499.
3. ANTHONY, A. W., Notes on the present status of the Northern Elephant Seal, *Mirounga angustirostris*. Journ. Mammalogy, Vol. V, No. 3, August 1924, pp. 145—152, plates 17—20.
4. ASHBROOK, F. G., Trade names in the fur industry. Journ. Mammalogy, Vol. IV, No. 4, November 1923, pp. 216—220.
5. BAILEY, A. M. and HENDEE, R. W., Notes on the Mammals of Northwestern Alaska. Journ. Mammalogy, Vol. VII, No. 1, February 1926, pp. 9—28, plates 2—4.
6. BEMMELEN, A. A. VAN, Lijst der Zoogdieren, tot heden in den Wilden Staat in Nederland waargenomen. Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland, bijeenverzameld door J. A. HERKLOTS. Deel III, 3de stuk, Februari 1864, pp. 228—254. Leiden, E. J. BRILL, 1866.
7. —, —, Aanvulling der Mededeelingen over de Zoogdieren, Vogels en Kruipende Dieren. *Ibidem*, Deel III, 4de stuk, Junij 1866, pp. 414—532 (= 432). Leiden, E. J. BRILL, 1866.
8. —, —, Verslag v. d. Vergadering op 15 November 1879. Tijdschr. Ned. Dierk. Ver., 1e Serie, Vol. V, 1881, pp. XXVII—XXVIII.
9. BERNARD, J. F., Local Walrus Protection in Northeast Siberia. Journ. Mammalogy, Vol. IV, No. 4, November 1923, pp. 224—227, plate 25.
10. —, —, Walrus Protection in Alaska. *Ibidem*, Vol. VI, No. 2, May 1925, pp. 100—102.
11. BLASIUS, J. H., Naturgeschichte der Säugetiere Deutschlands und der angrenzenden Länder von Mitteleuropa. Braunschweig, F. VIEWEG u. SOHN, 1857.
12. BREHMS Tierleben, 4. Aufl. herausgegeben von Prof. Dr. OTTO ZUR STRASSEN. Säugetiere, Bd. II, Robben oder Flossenfüßler (*Pinnipedia*). Bearbeitet von Dr. MAX HILZHEIMER, pp. 577—641. Leipzig u. Wien, Bibliografisches Institut, 1921.
13. BRÜHL, L., Geht der Robbenbestand im Weissen Meere zurück? Der Naturforscher, Vol. IV, No. 7, 1927/1928, pp. 333—334.
14. CHAFE, L. G., Report on the Newfoundland Seal Fishery.
15. „CHALLENGER”-Expedition, Zoology, Vol. XXVI, 1888.
16. COLLETT, R., Norges Pattedyr.
17. DEINSE, A. B. VAN, On Fossil Cetacea and Pinnipedia in the Netherlands. Proceed. Kon. Akad. Wetensch. Amsterdam, Vol. XXIX, No. 10, 1926, pp. 1356—1364.
18. ELLIOT, H. W., A Monograph of the Seal-Islands of Alaska, U.S. Commission of Fish and Fisheries, Spec. Bull. 176, Washington, 1882. 176 pp., plates 1—29, 2 maps.
19. EVERMANN, B. W., The Conservation of the Mammals and other Vanishing Animals of the Pacific. Scientific Monthly, March 1922, pp. 261—267.

1) Voor het Haringvliet werd destijds bezwaar gemaakt tegen het schieten van zeehonden met een kogelgeweer, daar de groote draagwijdte van zulk een wapen, gevaar zou meebrengen voor de visschers op het genoemde water en voor de arbeiders in de aangrenzende polders (Verslag v. d. verrichtingen v. h. College voor de Visscherijen in het jaar 1919, pp. 28—30). In deze zaak moet een deskundige beslissen.

20. — , — , The Año Nuevo Steller Sea Lion Rookery. Journ. Mammalogy, Vol. II No. 1, February 1921, pp. 16—19, plates 1—3.
21. — , — , and HANNA, G. D., The Steller Sea Lion Rookery on Año Nuevo Island, California, in 1924. *Ibidem*, Vol. VI, No. 2, May 1925, pp. 96—99, plates 8—10.
22. GIFFEN, A. E. VAN, Die Fauna der Wurtten. Tijdschr. Ned. Dierk. Ver., 2e Serie, Vol. XIII, 1914, pp. 1—166 (95—102), Tafel I—IX (IV, afb. 2—2b).
23. HANNA, G. D., Rare Mammals of the Pribilof Islands, Alaska. Journ. Mammalogy, Vol. IV, No. 4, November 1923, pp. 209—215, plate 23.
24. — , — , and ANTHONY, A. W., A Cruise Among Desert Islands. Nat. Geogr. Mag., Vol. XLIV, No. 1, 1923, pp. 71—99.
25. HENTSCHEL, E., Die Meeressäugetiere, Leipzig, THOMAS, z. j., 94 pp.
26. Die Hohe Jagd, 4. Aufl. Berlin, PAREY, 1920, pp. 651—660.
27. HORNADAY, W. T., Our Vanishing Wild Life, its Extermination and Preservation, New York, SCRIBNER'S SONS, 1913.
28. HUEY, L. M., Recent observations on the Northern Elephant Seal. Journ. Mammalogy, Vol. V, No. 4, November 1924, pp. 237—242, plates 24—27.
29. — , — , A Trip to Guadalupe, the Isle of My Boyhood Dreams. Natural History. Vol. XXIV, No. 5, New York City, 1924, pp. 579—588.
30. JORDAN, S. K., et al., The Fur Seals and Fur-Seal Islands of the North Pacific Ocean, Vols. I—IV, Washington, 1898—1899.
31. Lebensbilder aus der Tierwelt. Herausgegeben von H. MEERWARTH u. K. SOFFEL. Bd. III, Erste Folge: Säugetiere III. Leipzig, R. VOIGTLÄNDERS Verlag, 1912. Die Robben von FRITZ BLEY, pp. 443—494. Systematische Uebersicht über die in Europa wildlebenden Säugetiere von KARL SOFFEL, pp. 658—660.
32. LLOYD, L., Game birds and wild fowl of Sweden and Norway; with account of Seals and salt-water fishes of those countries. 2nd edn., 1867.
33. LUCAS, F. A., The Seal Collection (American Museum). Natural History, Vol. XXIV, No. 5, New York City, 1924, pp. 589—593.
34. METZELAAR, J., Voedsel van den Zeehond. De Levende Natuur, Vol. XXVI, No's 6 en 11, 1921/1922, pp. 158 en 311.
35. MILLAIS, J. G., The Mammals of Great Britain and Ireland, Vol. I, pp. 249—365, London, LONGMANS, GREEN and CO., 1904.
36. MURPHY, R. C., Notes on the Sea Elephant, (*leonina*). Bull. Americ. Mus. Nat. Hist., Vol. XXXIII, 1914, pp. 63—79, plates 1—VII.
37. — , — , The Status of Sealing in the Sub-Antarctic Atlantic. Scientific Monthly, Augs. 1918.
38. — , — , South Georgia, An Outpost of the Antarctic. Nat. Geogr. Mag., Vol. XLI, No. 4, 1922, pp. 409—444.
39. De Nederlandsche Jager. Zeehondenjacht. Vol. XXX, No's 11, 12, 14 en 15, 13 Sept.—11 Oct. 1924.
40. NEHRING, A., Mitt. d. Sekt. f. Künsten-u. Hochseefischerei, No's 2, 3 u. 4, 1887.
41. OSBORN, H. F. and ANTHONY, H. E., Close of the Age of Mammals. Journ. Mammalogy, Vol. III, No. 4, November 1922, pp. 219—237.
42. OSGOOD, W. H., Life and Habits of the American Fur-Seal. Hunting and Conservation, The Book of the Boone and Crockett Club, New Haven/Connecticut, Yale University Press, 1925, pp. 74—137.
43. — , — , PREBLE, E. A. and PARKER, G. H., The Fur-Seals and Other Life of the Pribilof Islands, Alaska. Bull. Bur. Fisheries, Vol. XXXIV, pp. 1—172, plates I—XVIII, maps 1—24.
44. OUDEMANS, A. C., *Phoca foetida* Fabricius. Tijdschr. Ned. Dierk. Ver., 2e Serie, Vol. -III, 1890/1892, pp. 1—11.
45. OUDEMANS, J. Th., De Nederlandsche Insecten. Zutphen, THIEME, z. j., p. 300.
46. Practical Hints to Scientific Travellers ed. by H. A. BROUWER. Scientific Travel in Antarctica by G. TAYLOR. Vol. IV, Den Haag, NIJHOFF, 1926, pp. 133—134.
47. PONTING, H. G., Het Eeuwige IJs. De Zuidpool-Expeditie van Kapitein Scott. Amsterdam, MEULENHOF, z. j., pp. 294—318.
48. RAESFELD, F. VON, Das Deutsche Weidwerk, Berlin, PAREY, 1914, pp. 74—75.
49. REDEKE, H. C., Ein Walrosz in der südlichen Nordsee. Zoolog. Anzeiger, Vol. LXXIV, No. 1—4, 20 Oct. 1927.
50. SARASIN, P., Ueber die Ausrottung der Wal- und Robbenfauna sowie der Arktischen und Antarktischen Tierwelt überhaupt. Verh. Ges. Deutscher Naturforscher und Ärzte, Leipzig, 1912. 23 pp.
51. SCHÄFF, E., Jagdtierkunde, Berlin, PAREY, 1907, pp. 272—281.
52. SCHLEGEL, H., De Zoogdieren. Nat. Hist. v. Nederland, Amsterdam, FUNKE, 1870, pp. 20—13, plaat IX.
53. SCLATER, W. L., The Mammals of South Africa, Vol. I, London, PORTER, 1900, pp. 117—122.

DE LEVENSONOMSTANDIGHEDEN VAN DEN ZEEHOND IN NEDERLAND. 217

54. SOUEF, A. S. LE and BURRELL, H., *The Wild Animals of Australasia*, London, HARRAP & Co., 1926, pp. 94—102.
55. SOUTHWELL, T., On the occurrence of the Ringed or Marbled Seal (*Phoca hispida*) on the Norfolk Coast. *Trans. Norfolk & Norwich Naturalists Soc.*, Vol. I, No. 3, 1871/1872, pp. 20—22.
56. —, —, On the occurrence of the Grey Seal (*Halichoerus grypus*) on the Norfolk Coast. *Ibidem*, Vol. III, No. 3, 1881/1882, pp. 415—418.
57. —, —, Seals and the Seal fishery. *Ibidem*, Vol. III, No. 4, 1882/1883, pp. 482—503.
58. —, —, On the occurrence of the Bearded Seal (*Phoca barbata*) on the Norfolk Coast. *Ibidem*, Vol. V, No. 5, 1893/1894, pp. 555—557.
59. —, —, *The Seals and Whales of the British Seas*. London, JARROLD & SONS, 1881. VI + 128 pp.
60. Staatsbladen:
 Bijvoegsel, anno 1900, No. 181. (Kon. Besl. van 21 Mei 1900, No. 91).
 Bijvoegsel, anno 1914, No. 462. (Kon. Besl. van 29 December 1923, No. 35).
 Bijvoegsel, anno 1923, No. 302. (Kon. Besl. van 11 December 1923, No. 1950).
 Bijvoegsel, anno 1927, No. 77. (Kon. Besl. van 15 Maart 1927, No. 19).
61. STONE, W. and CRAM, W. E., *American Animals*. London, ROWLAND WARD, 1903, pp. 207—219.
62. THORBURN, A., *British Mammals*, Vol. I., pp. 50—64, plates 12—16. London, LONGMANS, GREEN and Co., 1920.
63. TOWNSEND, C. H., The Northern Elephant Seal. *Zoologica*, Vol. I, No. 8, 1912, pp. 159—173.
64. —, —, The West Indian Seal. *Journ. Mammalogy*, Vol. IV, No. 1, 1923, p. 55.
65. —, —, The Northern Elephant Seal and the Guadalupe Fur Seal. *Natural History*, Vol. XXIV, No. 5, New York City, 1924, pp. 567—577.
66. TROUËSSART, E.-L., *Catalogus Mammalium tam viventium quam fossilium*, Nova Editio, Tomus I, pp. 369—388, Berolini, FRIEDLÄNDER & SOHN, 1898—1899.
67. Verslag v. d. verrichtingen v. h. College voor de Visscherijen in het jaar 1912 (2e helft), 1913, 1914, 1915, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921 en 1922.
68. Verslag v. d. Staat der Nederlandsche Zeevisscherijen over 1899. 's Gravenhage, VAN CLEEF, 1900.
69. WITTICH, E., Masnahmen zur Erhaltung seltener Tiere der mexikanischen Fauna. *Der Naturforscher* (Nachrichtenblatt für Naturdenkmalpflege), II (III), 1925/1926, pp. 661—662 (45—46).
70. —, —, Das neue Fischereigesetz für die Republik Mexiko. *Ibidem*, III, 1926/1927, pp. 281—285 (129—133).

NASCHRIFT.

VAN WATERSCHOOT VAN DER GRACHT bepleit in zijn proefschrift (Staatsbemoeding ten behoeve der Zoetwatervisscherij, Amsterdam, 1899) het instellen van premien, daar de schade die de zeehonden aanrichten niet te becijferen is en er *zoo goed als niet op gejaagd wordt*. Ook haalt hij een paar plakaten aan uit het begin der 17e eeuw, waaruit blijkt dat ook toen reeds een dusdanige premie was uitgelooft. Zoo vermeldt een plakaat van 3 Juni 1609, „op het stuck van 't Visschen en Visch-gewant opte Rivieren, meeren en Binnewateren in Hollandt ende West-Vrieslandt” — sub XI — het volgende omtrent zeehonden: „Ende alsoo wy mede onderrecht zyn, dat inde mont vande Mase, mitsgaders in Thye, Marsdiep ende inde Rivieren vande Merwede, Lecke ende IJsele, hen onthouden vele Robben of Zee-honden, die dagelycks meer ende meer vermenichvuldigen ende groote schade doen inde visch, die poocht uijtter zee te komen binnen 's Lants, ende al binnen 's Lants gekomen is, *Soo ist*, dat wy een ijegelicken toegelaten hebben, ende laten toe by desen deselve te vangen: geloovende voor elcken zee-hont ter voorsz plaetse gevangen, vijf ponden te veertich grooten 't pont. (Groot-Placaet-Boeck D. I. p. 1280).

Een plakaat van de Staten van Zeelandt van 9 October 1608, bepaalde omtrent zeehonden hetzelfde en loofde een premie uit van „tien schellingen grooten vlaems”. (*Ibidem*, p. 1287).

De heer A. MELCHER, opzichter der verlichting te Hoek van Holland, vroeger te Oud-dorp, verschafte mij uitvoerige gegevens over de robbenligplaatsen der Zeeuwsche- en Zuid-Hollandsche stroomen. Ik kan er uit opmaken, dat mijn taxatie der „zuidelijke” zeehonden op 800 stuks zeer waarschijnlijk belangrijk te laag is. Vooral buitengaats voor de monden van Ooster- en Wester-Schelde, resp. op de banken van Nieuwe Zand, Banjaard, Noordlandsplaten en Domburger rassen, Kneerens en meerdere banken in die buurt, zijn nog goed bezette ligplaatsen te vinden.

Wat de haringvisserij op de Zuiderzee betreft, mogen hier de marktberichten van April 1928 uit Enkhuizen, Urk en Spakenburg in herinnering gebracht worden. Zij luiden *bij herhaling*: „hoewel de vangsten goed, meermalen zelfs ruim, konden heeten, was de visch meermalen onverkoopbaar wegens het gemis aan koopers, zoodat verscheiden visschers genoodzaakt waren hun visch overboord te werpen” (cf. o.a. Marktberichten-Visscherij, Algemeen Handelsblad, 10, 29, 30 April en 1 Mei 1928). De meening, dat deze overboord geworpen haring bij terugkeer in haar element vroolijk zou wegzwemmen, is natuurlijk onzin. Daartoe is de haring een veel te gevoelige vischsoort. Ik was 11 April 1928 echter in den trein toehoorder bij een gesprek, waarin dit verondersteld werd.

Ook uit Engeland komen berichten, die er op wijzen, dat de zeehondenschade, in het „Eastern Sea Fisheries District” aldaar, niet zoo groot is dat zij de vervolgingsmaatregelen zou kunnen rechtvaardigen.

„From a statement which appeared recently in *The Times* it seems that the investigations made by the staff of the Ministry of Agriculture and Fisheries do not support the measures taken against the seals, inasmuch as it is shown that their destruction of commercial species of fish is very small. The Committee pays 10 s. for „each nose” of a seal received, the expenditure under this head last year amounting to £ 99. The number of seals destroyed was 198, at 17 places, Lynn providing 121 and Skegness 41. The inspector says that large groups of seals, but less in number than formerly, are still to be seen on the steep sides of the same sands, mainly the Dog's Head and Knock. They are more shy and suspicious. The seals in the Wash, he thinks, are fewer. In the Ministry's report for 1926 it is stated that the stomachs of 10 seals killed in the Wash had been examined, with the view of determining the feeding habits of these animals. No definite conclusion had been reached then, owing to the paucity of the material, but „it appeared from the stomachs examined that the seals had been feeding principally on whelks and cockles”. More recent examinations seemed to have confirmed this.” (*The Fish Trades Gazette & Poultry, Game & Rabbit Trades Chronicle*, May 26, 1928, p. 21).

In navolging van Pruisen hebben ook de vrijstaat Oldenburg en de vrije hanzestad Bremen beperkende bepalingen ten opzichte van de jacht op zeehonden afgekondigd. [*Der Naturforscher (Nachrichtenblatt für Naturdenkmalpflege)*, V, 1928/1929, pp. 149-151 (29-31)].

In *De Nederlandsche Jager* (XXXIV, 2, 14 Juli 1928) verscheen kortgeleden een opstel over een zeehondenjacht van „Sealskin”, dat, zonder het te willen, een sterk pleidooi is voor het schieten met den kogel, wanneer de robben op de plaat liggen. Daar ik zelf enkele malen rustende zeehonden gefotografeerd heb, weet ik dat het alleen in dat geval mogelijk is om een oude hond uit te zoeken en een fraaie huid te bemachtigen. Het buitmaken van jongen is absoluut geen kunst.

In navolging van de Eskimo's van Noord-Groenland benutte men desnoods een zgn. „seal screen”, schermpje waarachter men zich bij het besluipen verstopt (cf. de foto's in D. B. MAC MILLAN, *The „Bowdoin” in North Greenland*, *Nat. Geogr. Mag.*, Vol. XLVII, No. 6, 1925, p. 708).

Groningen, Augustus 1928.

G. A. BROUWER.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Aanvullende mededeelingen. — In de 4de aflevering van *De Levende Natuur* vroeg de heer Dr. G. L. Funke, inlichtingen over het sterker licht uitstralen van kwallen, na de beschijning met een zaklantaarn. Dit verschijnsel is door mij ook waargenomen in de Indische Oceaan op de reis van Indië naar Holland en ik schrijf het toe aan een reflexbeweging. Het dier schrikt door het plotselinge sterke licht en er gaat een schok door zijn lichaam met het gevolg, dat hij helderder licht uitstraalt.

Amsterdam, (Z.), Stadionstraat 27¹¹.

KEES MUTSAERS.